

ШКОЛЬНАЯ ПРОГРАММА

С. А. Жукава

БЕЛАРУСКАЯ МОВА
ВУЧЫМСЯ ГРАМАТНА ПІСАЦЬ
3 клас

*Дадатак да вучэбнага дапаможніка «Беларуская мова»
для 3 класа (аўтар В.І. Свірыдзенка) 2017 г. выд.*

Дапаможнік для вучняў 3 класа з самаацэнкай

4-е выданне

Мінск
«Сэр-Віт»
2023

ПРАДМОВА

Дапаможнік па беларускай мове «Вучымся граматына пісаць», які вы трымаеце ў руках, змяшчае заданні для замацавання правіл правапісу па тэмах, прадугледжаных праграмай для вучняў 3-га класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання. Створаны ён з мэтай дапоўніць і паглыбіць практычную частку вучэбнага дапаможніка аўтара В. І. Свірыдзенка па тэмах і раздзелах праграмы.

Заданні, прапанаваныя ў ім, будуць спрыяць выпрацоўцы трывалых навыкаў граматынага пісьма, больш глыбокаму засваенню асноўных ведаў у галіне вывучэння роднай мовы.

Як складзены дапаможнік?

На пачатку вывучэння тэмы прапануецца ўспомніць правілы, а потым папрактыкавацца ў іх прымяненні. Заданні разлічаны на комплексную моўную дзейнасць вучняў: тлумачэнне, выбар, устаўка і знаходжанне арфаграм у словах, сказах, тэксце. Разам з тым падабраныя заданні накіраваны на развіццё моўнай культуры, авалоданне прыёмамі праверкі арфаграм, пабудовы спалучэнняў слоў і сказаў.

Усе заданні ўзаемазвязаны і накіраваны не толькі на пашырэнне слоўнікавага запасу вучняў, развіццё ўмення знаходзіць і тлумачыць арфаграмы, а таксама і на замацаванне і паўтарэнне слоўнікавых слоў, якія былі вывучаны ў 2-м класе. Усе слоўнікавыя словы прапанаваны ў тым парадку, у якім яны вывучаюцца ў вучэбным дапаможніку. Пасля работы са слоўнікавымі словамі прапануецца напісаць слоўнікавы дыктант на асобнай старонцы.

Кожную выкананую самастойную работу вучань можа ацаніць сам. Для гэтага прадугледжана лінейка з баламі:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Настаўнікам неабходна пазнаёміць вучняў з нормамі ацэньвання кожнага задання. Пасля праверкі сваёй работы вучань зафарбоўвае адпаведную лічбу на лінейцы з баламі.

На думку аўтара, дапаможнік будзе карысны і бацькам, якія зацікаўлены, каб іх дзеці добра засвоілі ўсе арфаграмы, што вывучаюцца на ўроках беларускай мовы.

Дапаможнік «Вучымся граматына пісаць» можна выкарыстоўваць на ўроку, на стымулюючых і падтрымліваючых занятках, а таксама для работы дома.

У ім прапанаваны ўмоўныя абазначэнні:

— правіла;

— парная работа;

— калектыўная работа;

— самастойная работа;

— зрабі дома з бацькамі.

Жадаю ўсім поспехаў!

ПАЎТАРЭННЕ

Гукі і літары

1. З літар складзі словы, запішы іх. Падкрэслі літары, якія абазначаюць галосныя гукі.

С,е,к,у,д,а,н _____	с,ё,л,к,а,в,я _____
я,л,б,ы,к _____	к,а,ш,л,о _____
ж,о,в,ы,к _____	ч,а,в,у,н,ь _____
в,ё,р,в,а,к,а _____	ц,е,в,е,р _____
с,ж,а,ц,ю _____	ш,ы,т,а,с,к _____

2. Разбі радкі літар на словы і запішы іх. Укажы колькасць літар і гукаў

ВАДЗІМЕЛЬНІК ПЯНЬКІ КАЛОС СЕДОЖДЖДЗЯ ЦЕЛ
Я ГАДА ГЕНА ДЗЬ НА ДВОР'Е ДЗЁННІК ЮЛЬКА

_____ (__ л., __ г.)	_____ (__ л., __ г.)
_____ (__ л., __ г.)	_____ (__ л., __ г.)
_____ (__ л., __ г.)	_____ (__ л., __ г.)
_____ (__ л., __ г.)	_____ (__ л., __ г.)
_____ (__ л., __ г.)	_____ (__ л., __ г.)
_____ (__ л., __ г.)	_____ (__ л., __ г.)

3. Складзі з «пераблытаных» складоў словы і запішы. Літары, якія абазначаюць цвёрдыя гукі, падкрэслі сінім алоўкам, мяккія – зялёным, галосныя чырвоным.

тэ, ква,ра _____ ка, вя, сёл _____
 дор, ка, лі _____ цел, дзя _____
 ца, лес,ві _____ дзе, ля, ня _____
 чы, кі, хлоп _____ юць, гу, ля _____

4. Прадоўжы радкі слоў у алфавітным парадку, карыстаючыся словамі для даведкі.

Назвы гарадоў і вёсак – _____

Мянушкі жывёл – _____

Назвы рэк і азёр – _____

- ★ Падкрэслі ў словах вялікую літару.

Словы для даведкі: Пушок, Багушэвіч, Свіцязь, Орлік, Віцебск, Галубка, Вольскі, Гродна, Лыска, Бярэзіна, Полацк, Гомель, Зорачка, Нёман, Нарач.

5. Закрэслі лішнія літары ў дужках.

1) Валодзя (ш, Ш)пакоў зрабіў домік для (ш, Ш)пакоў.

2) Барыс (в, В)асількоў прынёс матулі букет (в, В)асількоў.

3) У дзяўчынкі (г, Г)рушы ў кашы ляжалі (г, Г)рушы.

4) У горадзе (Л, л)іда жыве дзяўчынка (л, Л)іда.

5) Ля горада (б, Б)яроза растуць прыгожыя (Б, б)ярозы.

★ Выдзеленыя словы выпішы ў алфавітным парадку.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Прачытай спалучэнні слоў. Знайдзі і выправі памылкі.
Падкрэслі словы, у якіх літар больш, чым гукаў.

Карова Лыска, паэт някрасаў, брацік Вадзім,
настаўніца Святлана анатольеўна, Возера свіцязь,
сабака Жук, горад Мядзель, дзяўчынка надзея, Кошка
Мурка, вуліца бурдзейнага.

Праваніс літар о, э – а; е, ё – я ў словах

1. Прачытай словы, абазнач націск. Растлумач напісанне выдзеленых галосных.

Возера, пчала, кляновы, сасновы, невясёлы,
марскі, вылечыць, вецер, весяліцца, савянё, беразняк,
дажджавы, лебедзь, цецярук.

ЗМЕСТ

ПРАДМОВА	3
ПАЎТАРЭННЕ	5
Гукі і літары	5
Праваяпіс літар о, э – а; е, ё – я ў словах	7
Праваяпіс ў	9
Гукі т – ц, д – дз, зацвярдзелыя зычныя.	
Праваяпіс слоў з імі	11
Праваяпіс слоў з падоўжанымі зычнымі.	
Праваяпіс слоў з апострафам і раздзяляльным ь	14
Слоўніковыя словы	17
ТЭКСТ	18
СКАЗ	24
Прыметы сказа	24
Апавядальныя сказы	27
Пытальныя сказы	31
Пабуджальныя сказы	35
Клічныя сказы	39
Дзейнік і выказнік – галоўныя члены сказа	44
Даданыя члены сказа	49
Слоўніковыя словы	53
СЛОВА	54
Значэнне слова	54
Адназначныя і мнагазначныя словы	56
Прамае і пераноснае значэнне слова	58
Сінонімы	61
Антонімы	64
Словы, аднолькавыя па гучанні, розныя па значэнні	67
Слоўніковыя словы	70
СКЛАД СЛОВА	72
Роднасныя (аднакаранёвыя) словы. Карань слова	72
Карань слова. Змены гукаў у каранях слоў	74

Правапіс парных звонкіх-глухіх зычных у корані слова . . .	77
Формы слова. Канчатак	79
Прыстаўка	82
Правапіс прыставак	85
Падваенне зычных на стыку прыстаўкі і кораня	89
Апостраф у словах з прыстаўкамі	91
Напісанне прыставак і прыназоўнікаў	92
Суфікс	95
Падваенне зычных на стыку кораня і суфікса	100
Слоўнікавыя словы	102
ЧАСЦІНЫ МОВЫ	104
Назоўнік як часціна мовы.	104
Адзіночны і множны лік назоўнікаў	107
Род назоўнікаў.	111
Змяненне назоўнікаў па пытаннях	116
Прыметнік як часціна мовы	121
Змяненне прыметнікаў па родах	124
Змяненне прыметнікаў па ліках	129
Слоўнікавыя словы	132
Дзеяслоў як часціна мовы.	134
Адзіночны і множны лік дзеясловаў.	138
Час дзеясловаў.	141
Змяненне дзеясловаў прошлага часу па родах	145
Правапіс НЕ з дзеясловамі	150
Слоўнікавыя словы	153
ДЛЯ ЗАПІСУ	155
Слоўнікавая дыктоўка 1	155
Слоўнікавая дыктоўка 2	155
Слоўнікавая дыктоўка 3	156
Слоўнікавая дыктоўка 4	156
Слоўнікавая дыктоўка 5	157
Слоўнікавая дыктоўка 6	157